

**VI Всеукраїнська (заочна) науково-практична конференція
ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ
СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

24 березня 2023 року

КИЇВСЬКА РЕГІОНАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Економіко-правовий фаховий коледж
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Матеріали VI Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ
СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

24 березня 2023 року

Збірник тез

УДК 378:330.341.1

П 24

Матеріали VI Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ» (24 березня 2023 року): Збірник тез / За заг. ред. д. екон. н., проф. Охріменка І.В. – Київ: ККІБП, 2023. – 161 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Охріменко І.В. – професор, доктор економічних наук, ректор Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Клименко О.Ф. – проректор з організаційно-виховної роботи Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ)

Прудченко І.І. – доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ), *заступник головного редактора*

Стражнікова І.В. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ)

Шмалей С.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри інженерії та виробничих технологій Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ)

Івасишина Т.А. – доцент, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри східно-європейських мов Національної академії Служби Безпеки України (Київ)

Єгорова І.В. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ)

Руденко Ю.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ)

Бабенко-Жирнова М.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ)

Кулик А.А. – старший лаборант кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського кооперативного інституту бізнесу і права (Київ), *технічний секретар*

інноваційної освітньої діяльності. Основою реалізації даного принципу має стати фінансування освіти на основі стратегічного планування і середньострокових програм [1, с.26-36]. Ми вважаємо найбільш доцільним використання не тільки середньострокового планування і програмно-цільового бюджетування на макрорівні, але і поширення цих методів на кожний ВНЗ. Це дозволить забезпечити взаємозв'язок фінансових і нефінансових показників результативності освітньої діяльності, орієнтованих на оптимізацію співвідношення інвестиції/якість/доступність освітніх програм, а значить, і гарантії інвесторам з мінімізації їх ризиків та ефективного використання вкладених коштів.

Макроекономічна задача зростання національного доходу за допомогою освіти вимагає перегляду парадигми фінансування освіти: переходу з кошторисного порядку фінансового забезпечення на інвестування освітньої діяльності. Відсутність узгодженості між дослідницькими проектами і практичними потребами, неадекватні засоби заохочення вкладень в інновації, недостатньо розроблені правові норми не дозволяють українській економіці вийти на якісно новий рівень. Ці ж причини є основними дестимулюючими чинниками процесу ресурсного забезпечення інноваційної освітньої діяльності.

Література

1. Бобров В.Я., Сафонова В.Є. Макроекономічне прогнозування системи вищої освіти України — пріоритетний напрям її розвитку: Монографія / В.Я. Бобров, В.Є. Сафонова. — К.: Поліграфічний центр “Ризографіка”, 2007.—214 с.

НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ)

Мар'яна Фесюк

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ)*

Біль та сльози сьогодення – це ніщо інше, як відлуння несвідомих виборів минулого, і мова не лише про процеси глобальні, бо все ж ціле ніщо інше, як сума окремих його частин. З огляду на наявні виклики реалій сучасності та факти зібраного історичного й психолого-педагогічного анамнезу минулого, питання свідомості та самосвідомості особистості є ключовим у визначенні відповіді на, здавалось би таке просте, але екзистенційно значуще питання, що під звуки ракетних ударів болюче застигає у думках кожного українця – «Хто я?».

З огляду на вищесказане, цілком логічною постає відповідь на питання,

чому так часто представникам елітарної спільноти України, яка так чи інакше дотична до освітнього процесу у вищій школі, стає дедалі важче відрізнити поняття «свідомість» та «самосвідомість», навіть не прив'язаної до контексту національної ідентичності, або чому звук сирени пронизує наш спокій та сон, здавалось би, на теренах Незалежної України у XXI ст.

Витоки, аналіз та зміст поняття «українська національна самосвідомість» та обґрунтування необхідності актуалізації окресленої проблеми в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти, теоретичні засади формування та окремі психолого-педагогічні й методичні аспекти формування національної самосвідомості у дітей та молоді відображені в історико-педагогічних дослідженнях Т. Завгородньої, І. Стражнікової, І. Єгорової, М. Чепіль, Г. Гуменюк, З. Нагачевської, М. Стельмаховича, О. Кін, В. Буяшенка, К. Коростеліної, О. Сірої.

Огляд іноземних базових філософських, історичних та психолого-педагогічних теорій та підходів до дефініції сутності поняття «самосвідомість» дасть можливість більш глибинно та вичерпно окреслити сутність даного феномену в модусі актуального для нас питання національної самосвідомості та її формування.

Французький філософ Ж.П. Сартр описуючи структуру свідомості розглядав «Я» з точки зору інтенціональності, що ототожнює контакт людини із зовнішнім світом як первинну реальність у контексті конкретної спрямованості психічної активності на певний об'єкт, на відміну від чистої свідомості. У феноменологічних дослідженнях автор виокремлює думку про те, що свідомість не може бути обумовлена зовнішнім світом, а отже не може зводитись виключно до рефлексії світу, самостійно конструюючи образи речей. Дане творення образів не є вихідними від сприйняття. Світ не твориться свідомістю, а інтеріоризується нею у внутрішній світ. Проводячи паралель між онтологічними статусами об'єкта у контексті свідомості, Ж.П. Сартр все ж розрізняє їх – хоч обидва з них спрямовані один і той же предмет, уява ж, на відміну від сприйняття, функціонує так, ніби заперечуючи друге, роблячи цей предмет лише своїм плодом – «зверненням у ніщо». Вже на той час, автор намагався підкреслити відкритість людського існування, неможливість зведення його до предметів, об'єктів.

У своїй праці «Буття і ніщо» Ж. Сартр розглядає відмінності між трьома формами інтенціонального прояву буття в природі особистості: «буття в собі», «буття для себе», «буття для іншого». Власне «буття в собі» не передбачає саморефлексію та не потребує свідомості, оскільки це спосіб буття речей за законом тотожності з собою. Можливість самосвідомості передбачає, що свідоме розуміння нетотожне свідомості у його дорефлекторному бутті. Таке буття свідомості автор називає «буття для себе», підкреслюючи тим самим його активність і здатність до інтроспекції. Буття для себе визначає світ, водночас виокремлюючи себе зі світу. Воно щоразу визначає себе у новій дії. Воно

ніколи не є тим, що воно є і тим, що воно не є. Саме тому «буття для себе» щоразу виступає як проект. Іншими словами, «буття для себе» - відмінність людської реальності від світу, який навколо, її своєрідність полягає у тому, щоб не бути предметом, не бути об'єктом. «Буття для іншого» згідно позиції автора, це третій етап після самоусвідомлення особистістю самої себе, власного досвіду, цінностей, бажань, прагнень, мотивів, потреби у реалізації власного потенціалу, що передбачає можливість опори на вже усвідомлений нею індивідуальний досвід та творче пристосування у тій чи іншій конкретній ситуації [4].

А.А. Палій розглядає як важливий чинник особистості й самосвідомості людини персоналізацію вмісту середовища, наводячи приклад ортогенетичної концепції Х. Вернера. Даний контекст так чи інакше дуже тісно переглядається з образом непересічної індивідуальності в парадигмі реалій та викликів сьогодення. Автор наводить приклад структури індивідуальності як носія самосвідомості у вигляді ієрархічної структури, де нижній поверх - це стимульована природою потреба «тому що», середній – засоби діяльності людини у контексті її типологічних властивостей (здібності, характер, когніції, стильові характеристики), що детерміновані у тому числі впливом середовища – «яким чином?», а третій поверх – цілі (інтенції, особливості самосвідомості) – «для чого?» [3].

С.Д. Максименко описуючи історичний розвиток людської свідомості у контексті вироблення нею здатності до опанування себе, підкреслив нерозривність даного процесу, власне, з розвитком її самосвідомості. Автор наголошує, що свідомість людини визначає її суспільне буття, а історичний розвиток людей детерміную індивідуальний розвиток людської особистості, її свідомості. Інтегрованим показником соціальної цінності орієнтацій особистості є її спрямованість, як один із чинників регуляторів поведінки, відтак самосвідомість є ключовим аспектом у формуванні, власне, спрямованості – визначення самоцінності та соціальної значущості. Самоусвідомлення особистістю навколишніх процесів та змін, які так чи інакше відбуваються навколо, напряду чи опосередковано сприяє її глибшому самопізнанню, об'єктивності та критичності щодо їх оцінки. [2, с. 125]

Самосвідомість та її вияви пов'язані як з емоційною, так і вольовою сферою, тісно переплітаючись з усіма аспектами життя особистості та її діяльності. Згадаймо працю Д.І. Донцова «Націоналізм» [1], де автор критикує прагнення кириломефодіївців у ХІХ ст. та найзавзятішого їхнього популяризатора М. Драгоманова, щодо привласненні Україні власної забудькуватості і великодушності через «викорінення з сердець українців безглуздої ворожнечі» до інших народів та пропаганди повільного шляху до тріумфу розуму над афектом та волею. Можливість «погодити kota з псом» як парадигма мирного співжиття рас популяризована драгоманівцями, апелювала у собі зміст їхнього ідеологічного відчуження світу, де «priusom» (домінантом)

мав бути розум, а не від нього незалежні інстинкт та воля» [1, с. 29].

Аналіз історико-педагогічних джерел (Г. Гуменюк, О.Кін), зумовив можливість виокремлення етапів у контексті історіографічного формування української національної самосвідомості у контексті вітчизняних наукових досліджень:

- I етап – витоки національної свідомості - Київська Русь;
- II етап – становлення української національної свідомості – XIV-XVI ст. ;
- III етап – розвиток української національної самосвідомості – XVII – перша половина XVIII ст.;
- IV етап – новий етап формування національної самосвідомості – переломний етап у зміцненні і піднесенні боротьби за українське національне відродження при виникненні реальної загрози зникнення українського етносу – XVIII – початок XIX ст.;
- V етап – етап усвідомлення змісту, становлення ідеї та основних положень формування національної свідомості та української національної самосвідомості як стрижневої думки про зорієнтованість української спільноти на відродження власної самостійної України – XIX – перша третина XX ст. Спостерігається бурхливий зріст філософсько-історичного та педагогічного трансформування ідеї національної самосвідомості, проблема якої переросла в проблему не лише онтологічного, а й політичного та, відповідно, економічного ладу, а відтак – стала стрижневим питанням виживання українського народу і розвитку культурного середовища. Ідеї та погляди найвидатніших українських культурно-освітніх діячів, істориків і педагогів першої третини XX ст. узагальнив та сформував на основі цього мету національного виховання – I (перший) Український педагогічний Конгрес (Львів, 1935 р.) під кличем: «Оборона та рятунок української інтелігенції перед загибеллю!»;
- VI етап – витіснення, а згодом жорстоке викорінення національного виховання та можливості до стійкості формування національної свідомості та самоусвідомлення власної національної ідентичності – 1917 р. – друга половина/кінець XX ст. Варто зазначити, що розвиток відповідних досліджень та аналіз проблеми української національної самосвідомості у період середини та другої половини XX ст. здійснювався не в межах етнічно приналежної території, а за її межами, тобто вихідцями – українськими емігрантами;
- VII етап – період культурного застою та кровного відстоювання свободи відродження національної самосвідомості у контексті соціально-політичних процесів, громадсько-наукової думки прогресивної спільноти, культурно-національних традицій, соціального середовища – 1991 р. – перша третина XXI ст.

З огляду на вищесказане можемо стверджувати, що процес розвитку особистості у контексті національної ідентифікації – це складний процес, у якому на певному етапі розвитку вона зазнає істотних змін. Формування

національної самосвідомості – проблема онтологічна та багатогранна. Напрямки подальших пошуків у контексті даного питання дозволять окреслити вектори психолого-педагогічного впливу на формування національної самосвідомості у підростаючого покоління як у модусі вже наявних вітчизняних наукових досліджень, так і в перспективі найближчого майбутнього. Це дозволить ефективно трансформувати освітній простір України та суттєво вплинути на інформаційне середовище в країні у сенсі його гуманітаризації задля майбутнього нашої держави.

Література

1. Донцов Д.І. Націоналізм. Київ: ФОП Стебеляк, 2017. 256 с.
2. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
3. Палій А.А. Диференціальна психологія: Курс лекцій. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. 776 с.
4. Сартр Ж-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. / Пер. з французької Віталій Лях, Петро Таращук. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 855 с.

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АСПЕКТ ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Світлана Шмалєй

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
(Київ)*

У суспільстві зростаючі соціальні вимоги детермінують розробку та впровадження інноваційних технологій, що в свою чергу зумовлює інновації в освіті. Полісемантичність та багатовекторність суспільних проблем вказують на доцільність розвитку освітніх інноваційних процесів, які поєднують якісні стандарти внутрішніх ресурсів та пошук і реалізацію інноваційних навчальних технологій шляхом отримання високих результатів за умов мінімальних матеріальних та організаційних навантажень

В системі вищої освіти відбувається суттєва аксіологічна переорієнтація, пріоритетом якої є гуманістичні та морально-етичні цінності, культура спілкування, професійний само менеджмент та самоактуалізація, проєктивність, креативність, гнучкість. динамічність. адаптивність, вмотивованість; навички та вміння прогнозування, рольового та імітаційного моделювання, пошуково-дослідницької та професійної діяльності .

Особлива увага приділяється формуванню засобів та технологій